

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 39 ที่ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ ในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 6)

ส่วนการบริหารสถานศึกษา คืองานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง จำแนกเป็นหมวดหมู่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะงาน ตามโครงสร้างของการจัดองค์กรตามระบบการศึกษา และตามแนวคิดของนักบริหารการศึกษาแต่ละคน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญต้องใช้ความเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำ เป็นหัวหน้าในการใช้อำนาจและตำแหน่งที่มีในการบริหารจัดการให้การจัดการศึกษาศึกษาของสถานศึกษابรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีความเป็นมืออาชีพ เพราะ ผู้บริหารเปรียบเสมือนจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ผู้บริหารในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบทหลากหลายส่วนนั้น น่าจะเปรียบได้กับผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งเปรียบประดุจหัวจักรสำคัญของขบวนรถไฟยุคปฏิรูปการศึกษาที่จะทำหน้าที่สำคัญต่อ

การขับเคลื่อนขบวนรถไฟไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ได้โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการ การศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ คุณภาพ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในเขตพื้นที่ การศึกษา (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2544 : 27-28)

การบริหารจัดการให้การศึกษาของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายนั้นผู้บริหารจะต้องมี คุณสมบัติที่สำคัญ คือ ประการแรก ภูมิรู้ ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความรู้ทางวิชาการ ศาสตร์ เข้าใจหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร มีทักษะที่จำเป็นในการบริหารงาน รวมทั้งมีความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีเทคนิควิธีด้านการ ประสานงาน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ประการที่สอง ภูมิธรรม ผู้บริหารการศึกษา ที่ดีย่อมมีภูมิธรรมในการบริหารมีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา โดยเฉพาะต้องรู้จักการใช้ หลักธรรมทางศาสนาเพื่อการบริหารงาน เช่น พรหมวิหาร 4 สัมปยุตธรรม 7 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 และประการที่สาม ภูมิฐาน หมายถึงคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นผู้บริหาร ทั้งด้านการพูดจา การแต่งกาย บุคลิกภาพส่วนบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 11-12) ซึ่ง เสม พรังพวงแก้ว (2541 : 4) ได้กล่าวสนับสนุน ว่าผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาผู้ร่วมงานซึ่งต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้มีความรู้ดี เป็นผู้มีความประพฤติดี และเป็นนักบริหารที่ดี เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มี ภาระหน้าที่หลายประการ ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่และวิธีดำเนินงาน บุคลากรในสถานศึกษา ควบคุมดูแลและติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ จัดทำระเบียบ และวัดผลประเมินผลการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแผนการสอน โครงการสอนทั้งวิชา สามัญและวิชาชีพ งานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา เช่น อาคารสถานที่ การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ ทะเบียนและเอกสารให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุม ดูแล ปกครอง จัดระบบงานใน สถานศึกษา มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ติดตามให้คำปรึกษา แก้ปัญหา และนิเทศบังคับบัญชาครู-อาจารย์ ตลอดจนหน้าที่อื่น ๆ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ติดตามประสานงานสร้างเสริมความสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นวิเคราะห์วิจัย และประเมินผลงาน รวบรวมข้อมูล และจัดทำสถิติต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพด้านการศึกษา นำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษามาใช้และเผยแพร่พัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของประชาชน และเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้รับแต่งตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 8-9)

นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะนิสัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ต้องมี ความรับผิดชอบสูง โดยเฉพาะแล้วความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะความรับผิดชอบของบุคคล

มีความเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ จิตสำนึกและอุดมการณ์ในบุคคลนั้นเสมอ กล่าวคือ เมื่อ บุคคลมีสถานภาพและมีบทบาทแตกต่างกันในแต่ละสถานภาพ บุคคลก็ย่อมจะมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบควบคู่กับสถานภาพและบทบาทนั้น ๆ เสมอ และหากบุคคลปฏิบัติ ภาระหน้าที่ด้วยความตั้งใจและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ และพร้อมที่จะรับผลดีและผลเสีย ในการกระทำของตนก็จะทำให้บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ รับผิดชอบและมีจิตสำนึกที่ดี ด้วยเหตุนี้ความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นเรื่องที่จะต้องสอดคล้องกับ ภาระหน้าที่จิตสำนึกและอุดมการณ์เสมอ (โธมัส อุดมบุญญาภาพและคณะ. 2547 : 119) และ เป็นลักษณะที่สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน มีการประสาน ความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาสदनศึกษาและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็น ระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 1)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย ในภาคใต้ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือ กฎระเบียบของสังคม และ ด้านการติดตามความเคลื่อนไหวของสังคมแตกต่างกัน (เวทิน วุฒิมังศรี. 2541 : บทคัดย่อ) และ สำเนียง มาพร (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพบว่า ครูวิทยาศาสตร์เพศหญิง มีความเข้าใจการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครู วิทยาศาสตร์เพศชาย โดยรวมทั้ง 4 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัย ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยคิดว่าเพศน่าจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร แตกต่างกัน และจากการศึกษางานวิจัยยังพบอีกว่า ครูที่สอนชีววิทยาในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความเข้าใจในการสอนแบบสืบเสาะแตกต่างกัน (ไทยสวรรค์ เลิศสงคราม. 2547 : บทคัดย่อ) และ บุญเลี้ยง สุวรรณสนธิ์ (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยพบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกันมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าขนาดโรงเรียนถือว่าเป็น ตัวแปรที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร สถานศึกษา และจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นว่าความ รับผิดชอบต่อสังคมนั้นเป็นสิ่งผู้บริหารทุกคนจะต้องมีเพราะว่าผู้บริหารนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนเพื่อประโยชน์ในการระดมความร่วมมือต่อการจัด การศึกษา (เกษม ศรีสุธรรม. 2547 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความ รับผิดชอบต่อสังคมสูงต้องคอยให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ น่าอาศัย ตลอดจนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วยซึ่งผู้บริหารที่เข้าร่วมกิจกรรมกับ

ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้บริหารผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จะมีความใกล้ชิดสนิทสนมชุมชน มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างศรัทธาให้กับชาวบ้าน ซึ่งจะเกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ ชักเยลาเยาวชนให้เป็นคนดี ให้กับสังคม โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่คือนั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูง เพื่อที่จะเป็นแบบอย่างให้กับผู้ได้บังคับบัญชา และนักเรียน ซึ่งจะได้นำเอาแบบอย่างที่ดีไปประพฤติปฏิบัติ ตาม บทบาทของผู้บริหารในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบันเริ่มลดน้อยลง ทั้งนี้ เพราะภาระหน้าที่ ที่ต้องรับผิดชอบใน โรงเรียนนั้นมีมากขึ้นทำให้ผู้บริหารเข้าหาชุมชนน้อยลง (ณรงค์ เสนอุทธิ. 2547 : สัมภาษณ์)

ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการที่จะได้รับความร่วมมือจากสังคมภายนอก นั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการเชิงรุกเข้าหาสังคม โดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมกับสังคม เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาศสินธุ์ เขต 2 จึงกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาศสินธุ์ เขต 2 (2548 : 2-3) ว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้นำบุคลากรในสังกัดเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สังคมจัดขึ้น ผู้บริหารต้องให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรม หรือส่งตัวแทนในสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สังคมจัดขึ้น ผู้บริหารต้องเป็นผู้ติดต่อประสานงาน หรือเป็นคนคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ ในกรณีที่ได้รับการร้องขอ ผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างให้กับผู้ได้บังคับบัญชาในการเสียสละ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และชุมชนในท้องถิ่นที่ตั้งของ โรงเรียน ผู้บริหารต้องมีการสอดส่องดูแล ความเป็นไปของสังคมในหมู่บ้านที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และต้องให้ความช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถ ผู้บริหารต้องให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจในเรื่องที่เกิดประโยชน์แก่สังคม ผู้บริหารต้องช่วยในการแก้ปัญหา และร่วมปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขปัญหให้กับสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคม ทั้งนี้ในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ผู้บริหารต้องกระทำตนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมอันดีงาม อันจะส่งผลให้เกิดความสงบสุขในสังคมต่อไป

จากความสำคัญ และเพื่อให้ทราบข้อสนเทศในการวิเคราะห์ และส่งเสริมพัฒนาความ
รับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งค่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศของ
ผู้บริหารกับขนาดของโรงเรียนเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำ
การวิจัย เรื่องการรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อจะทำให้ได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อ
ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร จะได้
นำไปใช้เพื่อการวางแผน กำหนดนโยบายในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร
สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับขนาดของสถานศึกษาที่มีต่อการรับรู้ตนเอง
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพความรับผิดชอบต่อสังคมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

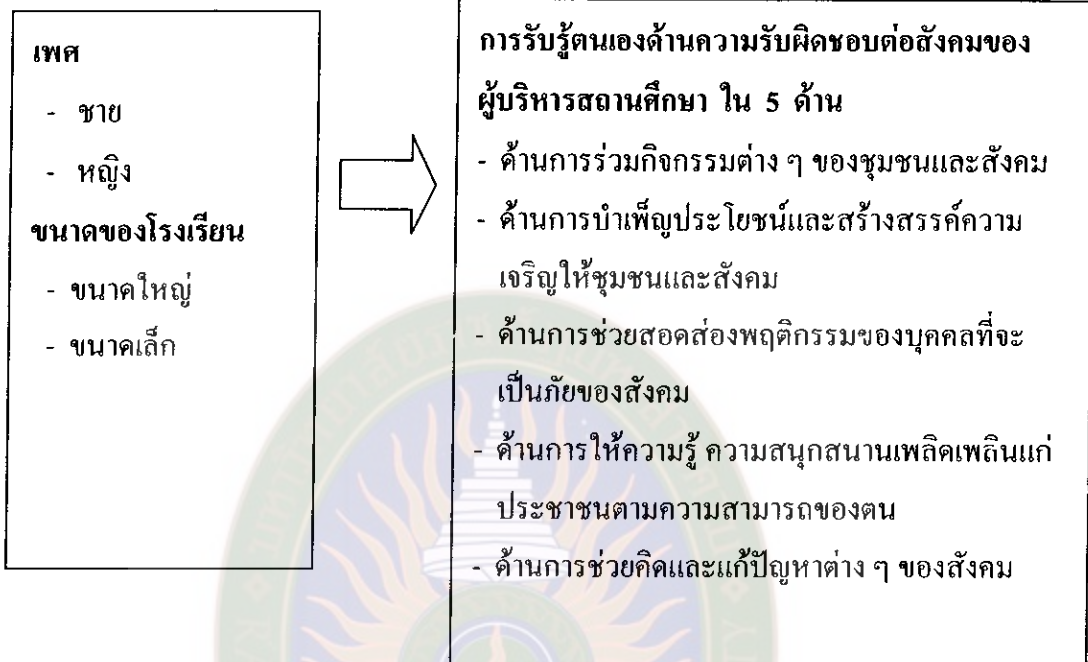
1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 มีการรับรู้
ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมากทั้งรายด้านและรวมทุกด้าน
2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับขนาดของสถานศึกษา ที่มีต่อการรับรู้ตนเองด้าน
ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์
เขต 2 ทั้งรายด้านและรวมทุกด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา
ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขอบเขตความรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา (2526 : 26-27) มาเป็น
กรอบแนวคิดของการวิจัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2548 จาก 198 โรงเรียน จำนวน 198 คน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่เป็นเพศชายจำนวน 43 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่เป็นเพศหญิงจำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่เป็นเพศชาย จำนวน 145 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่เป็นเพศหญิงจำนวน 5 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยวิธีการสุ่มจากประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามเพศ และขนาดของโรงเรียน จากนั้นใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด 2545 : 40) ระบุนุ่มตัวอย่าง จากประชากร 198 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 131 คน โดยแยกกลุ่มตัวอย่างตามชั้นของประชากร ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่เป็น เพศชายจำนวน 27 คน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่เป็นเพศหญิงจำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่เป็นเพศชายจำนวน 94 คน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่เป็นเพศหญิงจำนวน 5 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ และขนาดของโรงเรียน

3.1.1 เพศ จำแนกเป็น เพศชาย และเพศหญิง

3.1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 5 ด้าน (กรมสามัญศึกษา. 2526 : 26-27) ดังนี้

3.2.1 ด้านการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม

3.2.2 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคม

3.3.3 ด้านการช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยของสังคม

3.3.4 ด้านการให้ความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน

3.3.5 ด้านการช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรม และความตั้งใจเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ทั้งส่วนตัว และส่วนรวม ตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ลุล่วงด้วยความมานะพยายาม เอาใจใส่และตรงต่อเวลา เพื่อให้งานนั้นสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม หมายถึง การเข้าร่วมงาน บุญประเพณีร่วมกับชุมชนและสังคม การเข้าร่วมเป็นเกียรติงานที่พาร่วมกับชุมชนและสังคม การเข้าร่วมเป็นเกียรติในงานแต่งงานของคนในชุมชนและสังคม การเข้าร่วมงานศพ ในชุมชนและสังคม การเข้าร่วมสังสรรค์งานปีใหม่ในชุมชนและสังคม การเป็นที่ปรึกษาให้กับประชาชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม และ การสนับสนุนด้านงบประมาณในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม

1.2 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนและสังคมในโอกาสต่าง ๆ การเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาชุมชนและสังคม การร่วมบริจาคสมทบทุนก่อสร้าง อาคารวัตถุในชุมชน การเป็นผู้นำ

คิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ในชุมชนและสังคม การร่วมกิจกรรมจัดหาผ้าป่ามาพัฒนาวัด และสังคม การช่วยรักษาทรัพย์สมบัติ ในชุมชนและสังคม การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม และ การอุทิศตนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม เป็นต้น

1.3 ด้านการช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยของสังคม หมายถึง การร่วมเป็นคณะกรรมการป้องกันปัญหาของชุมชนและสังคม การให้ความร่วมมือกับสังคม ในการช่วยแจ้งเบาะแสผู้ร้ายให้เจ้าหน้าที่บ้านเมือง การช่วยแจ้งเบาะแสบุคคลที่เป็นภัยต่อชุมชนและสังคม การสนับสนุนการแก้ปัญหาเสพติดในชุมชนและสังคม การอบรมสั่งสอนประชาชนที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อชุมชนและสังคม การร่วมสร้างจิตสำนึกในการทำให้ผู้มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อชุมชนและสังคมเป็นคนดีในสังคม การร่วมกิจกรรมรณรงค์แก้ปัญหาพฤติกรรมเยาวชนในชุมชนและสังคม และการเป็นที่ปรึกษาปัญหาพฤติกรรมความประพฤติของคนในชุมชนและสังคม

1.4 ด้านการให้ความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน หมายถึง การเป็นวิทยากรลูกเสือชาวบ้าน การให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนและสังคมในโอกาสต่างๆ การเป็นพิธีกรงานบุญประเพณีในชุมชนและสังคม การร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนในชุมชนและสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการร่วมกับชุมชนและสังคมตามโอกาสอันสมควร การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ ให้กับประชาชนในชุมชนและสังคม การเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรมนันทนาการในชุมชนและสังคม และการอาสาทำงานสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ประชุมชนในชุมชนและสังคม

1.5 ด้านการช่วยคิดและแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม หมายถึง การร่วมเสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม การเป็นที่ปรึกษาประชาชนในการไกล่เกลี่ยปัญหาในชุมชนและสังคม การประสานความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคม การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในชุมชนและสังคม การเป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาเสพติดในชุมชนและสังคม การนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชนและสังคม การเป็นผู้นำคิดริเริ่มแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนและสังคม และ การให้ความร่วมมือในการวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนและสังคม

2. ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งผู้รักษาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2548

3. เพศ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของของข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งผู้รักษาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 เพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง

4. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษาโดยใช้จำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้นๆ แบ่งขนาดของสถานศึกษาออกเป็น 2 ขนาด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 8) ได้แก่

4.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในขณะนั้น ตั้งแต่ 300 คน ขึ้นไป

4.2 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในขณะนั้นต่ำกว่า 300 คน

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วยเขตพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอยางตลาด กิ่งอำเภอน้องชัย อำเภอยายเมือง อำเภอหนองกุงศรี และอำเภอท่าคันโท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนา ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของ ผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน